

Arkhyzški Spasitelj: ikona na stijeni u Nizhnii Arkhyzu (Karačajevo-Čerkezija, Rusija)

U planinama sjeverozapadnog Kavkaza smještena je dolina Arkhyz, poznata po svojoj bogatoj povijesti. Mnoge su civilizacije, uključujući Kazare, Alane, Turke i Mongole, ostavile svoj trag duž Puta svile, koji je tuda prolazio. U ovaj je dio zemlje prvo kršćanstvo stiglo iz Bizanta u šestome stoljeću. Preostale tri crkve u Nizhnii Arkhyzu među najstarijim su crkvama u Rusiji. Nedavno otkrivena ikona na stijeni, Kristovo lice, poznata i kao Arkhyzški Spasitelj, vjerojatno je najstariji prikaz Svetog lica u Rusiji. Postojanje Arkhyzškog Spasitelja povezano je s antičkim glavnim gradom Alanske države, gradom Magas ("blaženi"), koji je bio centar Alanijske biskupije, koja je djelovala na teritoriju Nizhnii Arkhyz između 9. i 13. stoljeća. Nekoć živahna metropola, Magas su uništili Mongoli 1237. godine, nakon okupacije u trajanju od jednog i pol mjeseca, a jednu godinu prije no što su spalili grad Kijev. Arkhyzški Spasitelj jedinstven je primjer ikone na stijeni. Pokazuje sličnost s ikonom Krista Pantokratora iz samostana Sv. Katarine na Sinaju. Prema popularnom vjerovanju ovaj je prikaz nastao prema Isusovom licu na Torinskome platnu. Ovaj članak raspravlja o recentnim teorijama i hipotezama o vremenu nastanka ove ikone, njenom autoru te određenim karakteristikama izografskog prikazivanja. Autorica smatra da se postojanje ikone može povezati s onomatodoksijom (imiaslavie, 1907-1916), vodećom herezom u ruskom pravoslavnom vjerovanju 20. stoljeća, povezanom s knjigom Jeromonaha Hilarija *U planinama Kavkaza. Razgovor dvojice starješina pustinjaka o unutrašnjem jedinstvu naših srca s Gospodinom, kroz molitvu Isusu, ili duhovne aktivnosti današnjice*, koja se pojavila u regiji 1907. godine.